

## Tillitsvalgte i LO og innstrammingene i innleiereglementet

I dette faktaflaket ser vi nærmere på hvordan tillitsvalgte i utvalgte bransjer i LO vurderer innstrammingene i reglementet for innleie av arbeidskraft fra bemanningsforetak som trådte i kraft fra 1. april 2023.

Tillitsvalgtpanelet ble opprettet i 2012 av LO. Alle undersøkelsene gjennomføres av Fafo, mens temaene og spørsmålene utformes av LO og Fafo i samarbeid. Panelet består av om lag 4700 tillitsvalgte fra alle LO-forbundene. Spørsmålene om endringer i innleiereglene i tillitsvalgtpanelet ble stilt våren 2023 og senhøsten 2025. Denne delen av LOs tillitsvalgtpanel inngår som en del av Fafos følgevaluering av innstrammingene i innleiereglene som gjøres for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Endringene i innleieregelverket omfattet tre typer bestemmelser.<sup>1</sup> For det første ble det våren 2023 innført et forbud mot innleie fra bemanningsselskaper innen bygg i fylkene Oslo, Akershus, Østfold, Buskerud og Vestfold. For det andre ble det innført et nasjonalt forbud mot innleie for arbeid av midlertidig karakter med unntak av vikariater. Innleie kan imidlertid brukes uavhengig av denne innstrammingen, dersom det inngås en avtale med en fagforening med innstillingsrett, altså en fagforening med minst 10 000 medlemmer. For det tredje ble reglene for grensen mellom innleie og entrepriser klargjort.

I dette faktaflaket skal vi se nærmere på hvilke arbeidskraftsstrategier de tillitsvalgte oppgir at benyttes i bedriftene i 2023 og i 2025. I tillegg skal vi se på hvordan innstrammingene i regelverket har påvirket bedriftene de tillitsvalgte jobber i.

Vi ser på disse utvalgte bransjene: bygg-, skips- og verftsindustri, og lager og logistikk. Av alle tillitsvalgte svarte 310 (20 prosent) i 2025 at de tilhørte de aktuelle bransjene for denne undersøkelsen. Av disse var 129 tillitsvalgte (42 prosent) i bedrifter med oppdrag i bygg. Tallene for 2023 er henholdsvis 270 av alle tillitsvalgte (19 prosent) og 111 av disse hadde oppdrag i bygg (41 prosent). Tallene for 2023 er henholdsvis 270 (19 prosent) og 69 (5 prosent). Det betyr at tallene har en betydelig usikkerhet, særlig for undergrupper i utvalgene. Alle forskjeller som konteres i teksten er statistisk signifikante med en sikkerhet på 95 prosent.

Byggbedrifter kan ta oppdrag i ulike geografiske områder, og vi har i spørreundersøkelsen stilt spørsmål som gjør det mulig å dele inn de tillitsvalgte etter om de jobbet innenfor forbudssonen, utenfor forbudssonen eller om de jobbet både utenfor og innenfor forbudssonen. Det er en begrenset andel tillitsvalgte som er i byggbedrifter innenfor forbudssonen (n = 65). Disse svarene har derfor stor usikkerhet til at de kan publiseres.

Når de tillitsvalgte svarte på spørsmålene om arbeidskraftsstrategier og hvordan de har forholdt seg til innstrammingene i innleieregelen, ble de bedt om å svare ut fra arbeidstakere i arbeider-/håndverksyrker.

<sup>1</sup> For en bredere gjennomgang av endringene, se: Alsos, K., Andersen, R. K., Frisell, M. M., Gran, B., Nergaard, K. & Trygstad, S. C. (2024). Virkninger av innstramninger i innleieregelverket. Delrapportering desember 2024. Fafo-notat 2024:22.

## Arbeidskraftsstrategier

Med arbeidskraftstrategier mener vi her bruk av midlertidige ansatte, innleie fra bemanningsforetak, innleie fra produksjonsbedrifter, å hente personale fra andre deler av eget konsern, bruk av underentreprenører og bruk av selvstendige. Det kan være flere grunner til at bedrifter henter inn arbeidskraft utenfor egen virksomhet. Det kan være fordi arbeidet er av en slik karakter at det i avgrensede tidsperioder oppstår store toppe i produksjonen. Bedriften vil da ofte legge opp til å ha en grunnbemanning av egne ansatte og hente inn arbeidskraft for å ta toppene. Det kan gjøres ved midlertidige ansettelser og innleie, både fra bemanningsforetak og fra andre produksjonsbedrifter. Det er ofte også en arbeidsdeling mellom bedrifter, der noen har egne spesialområder. Det vil for eksempel ofte gjelde for rør- og elektroarbeider. Denne typen arbeid vil derfor i mange prosjekter hentes inn som en underentrepriise.

Vi spurte de tillitsvalgte om deres bedrift i løpet av de siste tolv månedene hadde benyttet ulike tilknytningsformer der arbeidskraften ikke er permanent knyttet til deres virksomhet (tabell 1).

**Tabell 1 Andel tillitsvalgte som oppgir at bedriften har benyttet ulike tilknytningsformer for arbeidskraft i arbeider-/håndverksyrker. 2025 og 2023. Flere svar mulig. Prosent**

|                                                                                    | 2025 (n = 310) | 2023 (n = 270) |
|------------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------------|
| Midlertidig ansatte (tidsbegrenset ansettelse etter arbeidsmiljølovens § 14-9)     | 32             | 33             |
| Innleide fra bemanningsforetak/vikarbyrå                                           | 45             | 46             |
| Innleide fra produksjonsbedrifter / bedrifter i samme bransje (produksjonsinnleie) | 32             | 30             |
| Hentet personell fra andre deler av eget konsern                                   | 34             | 32             |
| Benyttet underentreprenører/underleverandør                                        | 35             | 39             |
| Benyttet selvstendig næringsdrivende / enkeltpersonforetak                         | 17             | 20             |
| Ingen av de nevnte                                                                 | 17             | 15             |

Et stort flertall av de tillitsvalgte (83 prosent) oppgir at bedriften har benyttet seg av de arbeidskraftsstrategiene vi har kartlagt. Det er ingen vesentlige skiller mellom 2025 og 2023 i svarene på dette spørsmålet. Flest svarer at de benytter seg av innleie fra bemanningsforetak (45 prosent i 2025). Færrest benytter seg av selvstendige (17 prosent). For hver av de andre arbeidskraftsstrategiene vi har spurt om ligger andelen på i overkant av 30 prosent.

Vi finner at tillitsvalgte i bedrifter *utenfor* byggenæringen i større grad enn de som er i bygg oppgir at de har benyttet midlertidige/tidsbegrensede ansettelser. Det er ingen forskjell mellom tillitsvalgte i bygg og de andre bransjene i bruken av innleide fra bemanningsforetak. Tillitsvalgte i bygg oppgir i vesentlig større grad at de har benyttet innleide fra produksjonsbedrifter i samme bransje. 52 prosent av de tillitsvalgte i bygg oppgir at de har benyttet produksjonsinnleie i 2025, blant de tillitsvalgte i de andre bransjen er andelen på 18 prosent.

## Hvorfor innleie?

De tillitsvalgte som svarte at deres bedrift hadde leid inn arbeidskraft fra bemanningsforetak ble stilt spørsmål om hva de mente var hovedgrunnen til at bedriften benyttet seg av innleid arbeidskraft (tabell 2).

**Tabell 2** Grunnene for å leie inn arbeidskraft fra bemanningsforetak de siste tolv månedene, 2025 og 2023. Flere (maks 3) svar er mulig. Prosent

|                                                                                    | 2025 (n = 139) | 2023 (n = 123) |
|------------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------------|
| For å øke kapasiteten                                                              | 27             | 27             |
| For å ha større fleksibilitet tilpasset variasjoner i produksjonen                 | 29             | 24             |
| For å utføre oppgaver som faller utenfor vår kjernekompetanse                      | 18             | 18             |
| For å dekke et midlertidig behov for arbeidskraft på prosjekter                    | 64             | 58             |
| Fordi vi ikke klarer å rekruttere kvalifisert arbeidskraft til direkte ansettelser | 37             | 37             |
| For å fylle vikariater (midlertidige fravær)                                       | 31             | 35             |
| Annet                                                                              | 3              | -              |
| Ingen av de nevnte                                                                 | 1              | 4              |

Det er ingen signifikante forskjeller i svarene mellom 2023 og 2025. Den årsaken flest tillitsvalgte oppgir, er at deres bedrift henter innleide fra bemanningsforetak for å dekke et midlertidig behov. 64 prosent oppgir dette i 2025. Det er færrest som oppgir at de benytter innleie for å utføre oppgaver som ligger utenfor kjernekompetansen. De andre begrunnelsene varierer mellom 37 og 29 prosent.

#### **Drøftes eller avtales innleie med tillitsvalgte?**

Vi spurte også de tillitsvalgte som oppga at deres bedrift har benyttet innleide om de eller andre tillitsvalgte har hatt formelle drøftinger/forhandlinger med arbeidsgiver om bruk av innleid arbeidskraft (ikke vist i tabell). 59 prosent svarer at de har hatt slike drøftinger for innleie til arbeider-/håndverksyrker og én av tre at de har hatt det for innleie av annen type arbeidskraft. På spørsmål om det er inngått en avtale mellom bedriften og tillitsvalgte om innleie fra bemanningsforetak svarer 68 prosent at det foreligger en skriftlig avtale, mens 4 prosent svarer at de har en muntlig avtale. 17 prosent sier at det ikke foreligger noen avtale og 12 prosent svarer at de ikke er sikre på om det er inngått noen avtale. Vi stilte de samme spørsmålene i 2023 og vi finner ingen endring i forhold til tallene i 2025.

#### **Oppbemanning, nedbemanning og permitteringer**

Først spurte vi de tillitsvalgte om det i deres bedrift i løpet av de siste tolv månedene hadde vært endringer i antall ansatte i form av oppbemanning, permitteringer eller nedbemanning. Det var mulig å angi flere svar. I 2025 svarte 49 prosent av de tillitsvalgte at bedriften hadde oppbemannet, 18 prosent at de hadde permittert og 24 prosent at de hadde nedbemannet, mens 26 prosent svarte at det ikke hadde skjedd noen endringer. I 2023 var det flere (58 prosent) som svarte at de hadde oppbemannet. Andelen tillitsvalgte som oppgir permittering og nedbemanning er stabil mellom 2023 og 2025. I 2025 finner vi at tillitsvalgte i bygg oppgir i større grad enn de som er i andre bransjer at bedriften har hatt permitteringer: 26 prosent av de i bygg og 12 prosent av de i de andre bransjene. Dette er imidlertid samme mønster som vi så i 2023, der tillitsvalgte i bygg oftere enn andre rapporterte om permitteringer. I perioden vi ser på her har byggenæringen vært inne i en periode med lavkonjunktur<sup>2</sup>, noe som vil påvirke bedriftens bemanningsbehov.

<sup>2</sup> Se f.eks. tall fra SSB: <https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/bygg-og-anlegg/statistikk/produksjonsindeks-for-bygge-og-anleggsvirksomhet/artikler/aktivitet-i-bygge-og-anleggsnaringen>

**Tabell 3. Hvordan har dere i hovedsak løst innstrammingene i innleiereglene i de tilfellene der dere tidligere har leid inn arbeidskraft? Kun de som er utenfor forbudssonen, 2025. Prosent (n = 244)**

|                                                                                                  | 2025 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Inngått avtale mellom bedriften og tillitsvalgte om å leie inn fra bemanningsforetak             | 25   |
| Ansatt flere fast i bedriften                                                                    | 26   |
| Brukt mer midlertidige ansettelser                                                               | 7    |
| Tatt færre oppdrag                                                                               | 3    |
| Brukt rekrutterings-/formidlingstjenester fra rekrutterings-/bemanningsselskap                   | 7    |
| Økt bruken av overtid                                                                            | 15   |
| Utsatt oppstart av prosjekter                                                                    | 3    |
| Forlenget prosjektperioden                                                                       | 1    |
| Økt bruken av underentreprenører/underleverandører                                               | 8    |
| Økt bruken av innleide fra produksjonsbedrifter / bedrifter i samme bransje (produksjonsinnleie) | 16   |
| Større bruk av prefabrikkerte moduler                                                            | 3    |
| Annet                                                                                            | 5    |
| Regelendringene har ikke påvirket vår bedrift i særlig grad                                      | 26   |
| Ikke sikker                                                                                      | 18   |

### Hvordan har innstrammingen i innleiereglene virket?

Vi ba de tillitsvalgte svare på hvordan deres bedrifter i hovedsak har løst innstrammingene i innleiereglene i de tilfellene der de tidligere har leid inn (tabell 3).<sup>3</sup> De som svarte at de ikke hadde innleie før innstrammingene av innleiereglene er utelatt.

26 prosent av de tillitsvalgte svarer at innstrammingen ikke har hatt særlig betydning for dem. Blant de resterende er det ulike tilnærminger når det gjelder hvordan de svarer at bedriftene har løst innstrammingene i innleiereglene. Det er flest som svarer at de har løst det ved å ansette flere fast (26 prosent) og at de har inngått avtale med tillitsvalgte om å leie inn fra bemanningsforetak (25 prosent). Det er også

en del som svarer at de har økt bruken av produksjonsinnleie og at de har økt bruken av overtid. I 2023 spurte vi de tillitsvalgte om hvordan de trodde bedriftene ville tilpasse seg innstrammingen. Vi finner at det er noe færre tillitsvalgte i 2025 som svarer at de har ansatt flere fast enn det de trodde kom til å skje i 2023. På de andre var det ingen vesentlige forskjeller.

Det er noe flere tillitsvalgte i bygg enn i de andre bransjene som svarer at bedriften har økt bruken av underentreprenører. Det er også flere i bygg som svarer at de har økt bruken av innleide fra produksjonsbedrift: 19 prosent i bygg mot 9 prosent i de andre bransjene. For de andre tilknytningsformene er det ingen forskjeller i svarene fra de tillitsvalgte mellom bygg og de andre bransjene.

<sup>3</sup> Tillitsvalgte i bygg som opererer innenfor forbudssonen fikk dette spørsmålet stilt relatert til forbudet mot innleie. Det er en begrenset andel tillitsvalgte som er i byggbedrifter innenfor forbudssonen, (n = 65). Disse svarene har derfor stor usikkerhet til at de kan publiseres.

I dette faktaflaket ser vi nærmere på hvordan tillitsvalgte i utvalgte bransjer i LO vurderer innstrammingene i reglementet for innleie av arbeidskraft fra bemanningsforetak som trådte i kraft fra 1. april 2023.

**Rolf K. Andersen** er forsker ved Fafo.